

زخمه های شرقی

دفتر اول

سروده

م. نوبهار

سرشناسه: نوبهار، مهرانگیز
عنوان و نام پدیدآور: زخمه‌های شرقی دفتر اول/سروده‌ی م. نوبهار.
مشخصات نشر: تهران: رهنمای اندیشمند، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: ۲۵۲ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۰۹-۳۴-۲

وضعیت فهرست نویسی: فیفا
وضوع: شعر فارسی — قرن ۱۴
موضوع: Persian poetry -- 20th century
رده بندی کنگره: PIR۸۳۶۲/۲۴۳ ۱۳۹۷
رده بندی دیسک: ۶۲/۱۸۸
شماره کتابخانه ملی: ۵۲۷۰۳۰۷

رهنمای اندیشمند

زخمه‌های شرقی: دفتر اول، سروده: مهرانگیز نوبهار، طرح و اجرا: رهنما، چاپ: چاپخانه نقره‌فام، چاپ اول: ۱۳۹۷، تیراژ: ۱۰۰ نسخه، ناشر: انتشارات رهنمای اندیشمند، آدرس: سعادت‌آباد، تهران، پلاک ۲۹، تلفن: ۸۸۶۹۴۱۰۲، مرکز پخش: انتشارات رهنما، آدرس: محافل دانشگاه تهران، خیابان فروردین، نبش خیابان شهیدی ژاندارمری، پلاک ۱۱۰، تلفن: ۶۶۴۰۰۹۲۷، ۶۶۹۷۶۲۱۳ - فاکس: ۶۶۴۶۷۴۲۴، فروشگاه شماره ۱، مقابل دانشگاه تهران پاساژ فروزنده، تلفن: ۶۶۹۵۰۹۵۷، آدرس فروشگاه شماره ۳: خیابان پیروزی نبش خیابان سوم نیروی هوایی، تلفن: ۷۷۴۸۲۵۰۵، شابک: ۶۰۰-۹۷۸-۷۱۰۹-۳۴-۲

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

قیمت: ۳۰۰۰۰۰ ریال

فهرست

آستان ادا.....	۱	ترک قلب زمین.....	۶۵
آن شب شعر.....	۴	تو ای مرگ.....	۷۲
آیینہ.....	۸	چگونه دوست دارم.....	۷۶
آیینہ ارزنگ.....	۱۱	حادثہ شعر.....	۸۰
ارشان - دانیل.....	۱۲	دانه‌های برف.....	۸۳
اشکها.....	۲۰	درختای من.....	۸۶
افسانہ مولانا.....	۲۵	دستان اقای.....	۹۰
اکسیژن پالوده.....	۲۹	دینہ ان.....	۹۵
ای امید.....	۳۳	دلتنکی.....	۱۰۱
باران.....	۳۶	راه عشق.....	۱۰۴
بارش نوبهار.....	۳۹	راه نارفته.....	۱۰۷
بانوی ایران.....	۴۳	رگبارها.....	۱۱۱
بهار نوبهار.....	۴۶	رؤیاها.....	۱۱۲
به نام ایران.....	۴۹	زبانہ.....	۱۱۸
پای پوش نو.....	۵۴	زخمه‌های شرقی.....	۱۲۰
پدر.....	۵۸	سرخگل بیمار.....	۱۲۶
پرستار.....	۶۲	سرود آشنایی.....	۱۲۹

۱۸۶	قصه موزون	۱۳۳	سعدیا
۱۸۹	کنج کتاب	۱۳۷	سفینه کتاب
۱۹۲	کوچمهای کودکی	۱۴۰	سیب
۲۰۳	محبوب آفاق	۱۴۳	سیم تلفن
۲۱۶	مرا به یاد آر	۱۴۷	شاید بهار
۲۱۹	مشکل گشا	۱۵۲	شب
۲۲۳	منظومه‌ای دیگر	۱۵۶	شهر ناب
۲۲۶	میلاد	۱۶۰	شوق مدار
۲۲۹	نخل‌های بی‌سر	۱۶۴	سوره می‌جایی
۲۳۳	نرگس‌ها	۱۶۸	فریب سکون
۲۳۷	نورگل	۱۷۳	فصل‌های پیش
۲۴۰	هرگاه می‌هراسم	۱۷۷	قاموس دستور زبان
۲۴۳	وقتی که پیر شدی	۱/۱	قربانگاه شعر

بنام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین

پیشگفتار

دفتر حاضر باز تابیی است از اندیشه‌ها، مشوق‌ها، حالات درونی و علائق خاص سراینده‌ای که گویی قید شاعری نداشته ولی "شعر" گه گاهی در آنات غیر منتظره و ناگهانی قد برافراست. خود را با ذهن و قلم او همراه کرده است.

خالق این سروده‌ها با تجربه‌ای که در امر شعر و شاعری به دست آورده، به این تعریف دست یافته است که شعر پدیده‌ای نیست که بتواند با تصمیم و ارادهٔ قبلی شاعر همسو شده به ظهور برسد بلکه جریانی است، پر رمز و راز که منبعی ناشناخته و ابهام‌آمیز دارد. شاید کسانی هم که در این عرصه وارد شده و تجربه اندوخته‌اند، بر حضور لحظه‌ای و بدون مقدمه شعر صحه گذاشته، نمود عینی ناگهانی عنصر تخیل در زبان و ذهن سراینده را امری مسلم و گریزناپذیر بدانند و به این باور رسیده باشند که شعر پیچیده‌ترین و رازآمیزترین پدیدهٔ ادبی است که در آن،

عنصر خیال فعال ترین نقش را دارد. رضا براهنی (۱۳۱۴) می گوید: تعریف شعر کار بسیار مشکلی است و شاید بتوان گفت که شعر تعریف ناپذیرترین پدیده زبانی است.

شماری از سروده های این مجموعه در قالب های سنتی شعر فارسی، مانند غزل، قصیده، رباعی، دوبیتی و...، برخی دیگر در قالب شعر نیمایی ارایه شده است. سروده های نیمایی این دفتر در دو گروه سُرایشی و اقتباسی به دست آمده که موارد اقتباسی آن از سروده های شاعران انگلیسی زبان با دستبرد صریح گرفتن موازین خاصی مانند معیارهای فرهنگی، فکری و نگرشی خواننده ایرانی اخذ (adapt) شده و سپس از راه اقتباس (adaptation) بر اساس مضامین بنیادی شعر (the fundamental concept)، به فارسی بازپرداخت سروده و ارایه شده است.

ویژگی وزن در بیشتر سروده های این مجموعه بدان جهت همواره مورد توجه بوده که ذهن بسیاری از فارسی زبانان به ویژه عامه مردم شعر آشنا به علت انس و الفت با آثار شعری بزرگان ادب فارسی از روزگاران قدیم، شعر موزون را با آوای درونی خویش همخوانی منواتر می دانند و این گونه از سروده ها را بیش تر می پسندند، گواه این ادعا، جمله ها، تک بیت ها، و نیم بیت های حکمت آموز و پر مغز و فراوانی است که از روزگاران گذشته در مکالمات و مراودات روزمره مردم مورد استفاده قرار می گرفته است. در مقابل، سروده هایی را داریم که با وجود داشتن مضامین فاخر، به علت عاری بودن از وزن، در بین عامه مردم چندان مورد توجه

قرار نمی‌گیرند و صرفاً در نزد گروه ویژه‌ای از علاقه‌مندان شعر، مقبول می‌افتند، لذا این‌گونه سروده‌ها هرگز به صورت ضرب‌المثل‌ها، شواهد، اصطلاحات و یا کلمات قصار، در کاربرد زبان عامه رواج نیافته و ادامه حیات نداده‌اند.

انتخاب شیوه اقتباس به جای ترجمه مستقیم یا تحت‌اللفظی (literal translation) از شعرهای انگلیسی، دلایل خاصی داشت بدین معنی که به وجود این که بسیاری از صاحب‌نظران مسایل ترجمه، برگردان شعر را اثر زبانی به زبان دیگر غیر ممکن می‌دانند و رعایت قواعد ترجمه را در متن‌های ادبی به جز شعر، غیر کاربردی می‌شمارند، به نظر نگارنده، به کارگیری راهبرد اقتباس در آفرینی شعر به زبانی دیگر می‌تواند روش مناسب و مقرون به صلاح باشد، زیرا اولاً می‌تواند همان تأثیر را که شعر زبان مبدأ بر خواننده زبان مبدأ می‌گذارد، اقتباس آن به زبان مقصد هم همان تأثیر را در خواننده زبان مقصد بگذارد، ثانیاً در شیوه اقتباسی، پیام اصلی و مضامین قابل توجه، هرگز در مسیر ترجمه گم نمی‌شود و شعری که از این طریق حاصل می‌گردد، می‌تواند علاوه بر نمایش عناصر فرهنگی جامعه زبانی مبدأ، بستر مناسبی باشد برای بازنمود ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی جامعه زبانی هدف.

تکوین یک تعداد سروده در این دفتر، در واقع هدف‌هایی را دنبال می‌کرد از جمله ایجاد رضایت خاطر در خود سراینده که سال‌ها در سطوح مختلف آموزشی به تحقیق و تدریس ادبیات اشتغال ورزیده و تجاربی

کسب کرده بود که از جمله دست‌آوردهای این رهگذر، آشنایی با موازین شعر و شاعری بوده است و شاید هم همین آشنایی و دل به دریای ادبیات زدن‌ها، خود، عامل عمده‌ای بوده است که زمینهٔ علاقه، تشویق و برخورد عملی او را با شعر و شاعری فراهم کرده است.

دومین انگیزهٔ گردآوری این مجموعه، در اصل، عمل به توصیه پدر بوده که همواره به علت آشنایی با شعر و علاقه وافر به مطالب ادبی، سعی می‌برد که تنها دخترش را نیز به این عالم پر جاذبه گسیل دارد هر چند که ادعای نیست که در این مسیر، در حدی که پدر طالب آن بود و خود نیز شگفتی بود، توانسته باشم گام بلندی بردارم.

می‌توان اذعان داشت که از جهت رعایت موازین شعری، سعی شده است که این مجموعه حتی امکان دهد کاستی‌های قابل اعتنا و چشمگیر در معرض استفادهٔ علاقه‌مندان قرار گیرد. بی ادعا ندارم که دینی را که شعر و ادبیات بر گردن من داشته، ادا کرده‌ام.

واپسین کلام این که از هرگونه انتقادات، نظرات و پیشنهادات اصلاحی خوانندگان گران قدر استقبال کرده و در به کارگیری آن‌ها تا جایی که ممکن است، سعی وافر خواهم داشت.

و من الله التوفیق

مهرانگیز نوبهار

خرداد ۱۳۹۷